

معرفی گزارشی

اسماعیل مهدوی راد

کلام

رستاخیز در ادیان؛ علیرضا جابری زاده؛ تهران: علمی فرهنگی معصومی، ۲۱۲ ص.

در کتاب حاضر ضمن بررسی دیدگاه‌ها و ادیان و مذاهب مختلف درباره رستاخیز و حیات دوباره، از منابع فارسی و دایرةالمعارف‌های معتبر انگلیسی برای غنابخشیدن هرچه بیشتر محتوای کتاب نیز استفاده شده است. با توجه به مطالب مذکور، همواره سعی بر آن بوده است که این موضوع به خوانندگان تفهیم شود که بشر از آغاز پیدایش تا کنون همواره چشم‌انتظار حیاتی دوباره و زندگی جدید بوده است و این اعتقاد تقریباً در تمامی مذاهب و مکاتب الهی به چشم می‌خورد. البته خیلی‌ها بر این باورند که این اعتقاد از ایرانیان باستان به یهود و در نهایت در مسلمانان رسوخ کرده است.

وهابیت؛ نجم‌الدین طبسی؛ مترجم: سید غافر حسن رضوی چهولی؛ قم: دلیل ما، ۲۵۲ ص.

نقد و ارزیابی دیدگاه‌های وهابیت در مورد عقاید شیعه است. در ابتدای این اثر به نقد شخصیت و دیدگاه‌های انحرافی محمد بن عبدالوهاب، بنیان‌گذار فرقه وهابیت پرداخته شده و پس از آن دیدگاه‌های وی در مورد شفاعت، توسل، زیارت، طلب‌کردن حاجت از غیر خدا و شرک دانستن این قبیل از امور، مورد نقد و ارزیابی قرار گرفته و دلایل عقلی و نقلی در زمینه این قبیل ادعاهای وهابیان در ضدیت با عقاید شیعیان ارائه شده است. نویسنده به همین منظور به بیان نمونه‌هایی از زیارت قبور مؤمنین توسط شخص

سهروردی و افکار او؛ تأملی در منابع فلسفه اشراق؛ کریم مجتهدی؛ تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۴۰۰ ص.

کتاب حاضر پژوهشی است که ابتدا به مطالعه و بررسی اجمالی زندگینامه، آثار و افکار «سهروردی» می‌پردازد و در بخش بعدی به صورت جداگانه درباره هر یک از منابع احتمالی «سهروردی»، اعم از اینکه «سهروردی» مستقیماً با آن آثار آشنا بوده یا به نحو افواهی مطالبی درباره آنها شنیده بوده، به بحث و بررسی می‌پردازد. منطلق از نظرگاه «سهروردی»، حکایت عقل سرخ، صفر سیمرخ، حکمت اشراق، معرفت‌شناسی اشراقی، «حسن بن منصور حلاج»، چهره افلاطونی ارسطو، سیاست فرهنگی ایلیخانان ایران و سرنوشت حکمت اشراق برخی از موضوعات مورد بررسی در این کتاب هستند.

عرفان در نهج البلاغه؛ مریم داداشی حاجی؛ تهران: پارسینه، ۲۰۸ ص.

کتاب حاضر پژوهشی است که با هدف کشف مسائل مشترک بین آثار عرفانی با نهج البلاغه و ذکر نمونه‌هایی از هر کدام و نقد و بررسی آنها، تبیین اندیشه‌ها و افکار عرفانی امام علی (ع) در نهج البلاغه و مقایسه آن با اندیشه‌های عرفانی ایران مسلمان نگاشته شده است. عرفان، عارف و ویژگی‌های او، انواع عرفان، مراحل عرفانی، زندگی‌نامه امام علی، شرح زندگانی هجویری و آثارش، مقام در نهج البلاغه و آثار عرفانی، درجات توبه در نهج البلاغه، درجات توبه از نظر عارفان، ارکان توبه در نهج البلاغه، تقوا در آثار عرفانی و زهد در نهج البلاغه برخی از موضوعات مورد بررسی در این کتاب هستند.

فلسفه و عرفان

آفرینش از دیدگاه ملاصدرا و ابن عربی؛ علی قربانی، عذرا نجف‌پور نظرآبادی؛ تهران: موسسه بنیاد حکمت اسلامی صدر، ۱۷۶ ص.

کتاب حاضر به موضوع آفرینش از دیدگاه «ملاصدرا» و «ابن عربی» می‌پردازد. مبانی وجود، معنای وجود در عرفان، اصالت وجود، معانی حق در اصطلاح عرفا، ارتباط خلق از نظر «ابن عربی»، رابطه خدا و جهان از نظر «ملاصدرا»، مقایسه نظر «ملاصدرا» در آفرینش، مقایسه نظر «ملاصدرا» و «ابن عربی»، مدعای «ملاصدرا» درباره وحدت حقیقت وجود، ربط بین وحدت وجود مورد نظر «ابن عربی» با حکمت متعالیه، وحدت شخصی وجود، وجه تسمیه و معنای تشکیک، تشکیک در نظر «صدر المتألهین»، اختلاف در استعدادها و قوایل و اعیان، غلبه احکام وجود و وحدت با امکان و کثرت، برخی از محورهای مورد بررسی در این کتاب هستند.

کلیات

کتابشناسی توصیفی ادیان؛ محسن شرفایی؛ مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، ۲۴۲ ص.

نگارنده در کتاب حاضر به معرفی و توصیف نزدیک به ۲۷۰ عنوان کتاب چاپ شده به زبان فارسی درباره تاریخ و فرهنگ یهودیت و ارتباط آن با ملل و ادیان دیگر پرداخته است. در معرفی آثار ابتدا مشخصات کتابشناختی هر اثر به طور کامل آمده و سپس به ترتیب موضوع کتاب، هدف نویسنده، روش و منابع پژوهش و شرح اجمالی از ساختار کتاب فراروی خواننده قرار گرفته است. به منظور دستیابی سریع و آسان پژوهشگران به محتوای اصلی کتاب، افزون بر دسته‌بندی موضوعات کتاب‌ها در ذیل ۱۱ فصل، درون‌مایه کتاب، نام نویسندگان و عناوین کتاب‌ها نیز گنجانده شده است.

اصول و روش‌های تدوین مقالات پژوهشی؛ حسن اسلامیان، زهره محمدی؛ مشهد: ارسطو، ۱۲۰ ص.

کتاب حاضر به تشریح یکی از رایج‌ترین ساختارهای نوشتار پژوهش به نام «مقاله» پرداخته است تا اطلاعاتی را در زمینه اصول و روش‌های تدوین مقالات پژوهشی به خوانندگان عرضه کند. این کتاب بر آن است تا زمینه‌ای را برای تأمل و تفکر در مورد پژوهش و مقاله‌نویسی فراهم کند و بتواند پژوهشگران را در فرایند انجام و نگارش مقالات یاری کند. ساختار و محتوای مقاله علمی، چکیده مقاله، روش‌شناسی پژوهش، یافته‌های پژوهش، چگونگی تهیه فهرست مراجع، اصول اخلاقی فردی پژوهشگر، چگونگی تهیه فهرست مراجع برخی از موضوعات مورد بررسی در این کتاب هستند.

و عرفانی مسئله جبر و اختیار و قضا و قدر الهی است. در این نوشتار سعی شده است برخی از پیچیدگی‌های بحث قضا و قدر از نگاه معصومین (ع) بررسی شده و نارسایی عقول بشری در فهم آن، برجسته شده و برخی از مبانی فهم این مسأله از لحاظ عقل و فلسفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. نگارنده در همین زمینه به روایاتی از امامان معصوم (ع) همراه با ذکر سند اشاره نموده و به شرح مفاد این روایات در مورد ابعاد مختلف جبر و اختیار، نسبت بین افعال خداوند متعال با افعال شر، تعیین سرنوشت انسان از روز ازل، بر قلم جاری شدن تمامی حوادث مختلف جهان هستی و عوالم مختلف در ابتدای خلقت و برخی از اسماء و صفات الهی مرتبط با قضا و قدر خداوند متعال پرداخته است. وی در این راستا به دیدگاه‌ها برخی از فلاسفه، متلکمان مسلمان و عارفان نیز اشاراتی نموده است.

التجاذبات المذهبية ببغداد فی العصر البویهي متمثلاً بمواقف الحنابلة من الامامية الاثني عشرية؛ منصور حسین هادی؛ قم: قدس، ۳۷۰ ص.

بررسی ابعادی از اختلافات مذهبی شیعیان با اهل سنت حنبلی در بغداد در عصر حکومت آل بویه در قرن چهارم هجری است. در نوشتار حاضر ابتدا به توصیف اوضاع سیاسی و اجتماعی دوران وارد شدن آل بویه به بغداد در دوران حکومت عباسیان پرداخته شده و تنوع مذهب در این دوران بررسی شده و پس از آن وقوع برخی از اختلافات مذهبی و علل آنها مورد تجزیه و تحلیل تاریخی قرار گرفته است. نویسنده در همین زمینه به استیلای آل بویه بر بغداد در قرن چهارم هجری اشاره نموده و دولتی شدن مذهب در این دوره و اختلافات فکری حنبلی‌ها و شیعیان در دوران حکومت آل بویه و سلجوقیان و استمرار این اختلافات مذهبی در بین عوام در این عصر و نقش دولت و دامن زدن حکومت به این قبیل از اختلافات مذهبی در آن زمان را بررسی نموده است.

پیامبر اسلام (ص) و صحابه ایشان اشاره نموده و مشروعیت زیارت، توسل، نذر، تقاضای رفع حوائج مادی و معنوی از پیامبر اکرم و امامان شیعه و اعتقاد به شفاعت را با استناد به ادله تاریخی و شرعی، مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است. وی همچنین به برخی از ادعاهای عالمان وهابی در مورد عدم مشروعیت برپایی جشن و سرور در اعیاد اسلامی مانند میلاد و بعثت رسول خدا را مورد نقد و ارزیابی قرار داده است.

امامت، امامیه و اهل سنت: بررسی‌ای تطبیقی با تأکید بر آرای فخر رازی؛ عیسی عیسی‌زاده؛ قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۸۴ ص.

مقایسه دیدگاه‌های علمای شیعه با علمای اهل سنت در مسئله امامت با تأکید بر آرای فخر رازی در این زمینه است. در نوشتار حاضر نخست به معرفی اجمالی فخر رازی و دیدگاه‌های کلامی وی پرداخته شده و پس از آن معنای امام و امامت در لغت، اصطلاح و آیات قرآن بیان شده است. در ادامه مبانی امامت مانند ضرورت آن، دلایل اثبات آن اوصاف و شایستگی‌های امام، دلایل قرآنی، روایی و عقلانی لزوم عصمت امامان و راه‌های تعیین امام از دیدگاه علمای شیعه و اهل سنت پرداخته و دیدگاه فخر رازی در این زمینه در مورد نقد ادله امامت برجسته شده است. نویسنده در مورد موضوعات فوق نخست به بیان ادله عقلی و نقلی متکلمین شیعه پرداخته و پس از آن نقدهای فخر رازی را در این زمینه مطرح نموده و سرانجام نقدهای وارد شده بر نظریات فخر رازی را از سوی متکلمان شیعه منعکس نموده است. آن‌گاه نگارنده به دلایل قرآنی امامت امام علی (ع) اشاره نموده و با استناد به آیه ولایت، آیه اولی الامر و چندین آیه دیگر به ایرادات فخر رازی در این زمینه نیز اشاره کرده و دیدگاه‌های منتقدانه وی در این زمینه را نقد نموده است.

قضا و قدر؛ محمد دهدار؛ قم: الف - لام - میم، ۹۶ ص.

بررسی ابعاد مختلف قرآنی، روایی، فلسفی

فرهنگ‌نامه هنر و ادب آیینی؛ جواد محمد زمانی؛ تهران: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی، ج ۱، ۳۰۴ ص.

این کتاب پژوهشی نوآمد با موضوع مدح و مرثیه و با نظر داشت به عرفان، تاریخ، قرآن و حدیث، ادبیات، نمادشناسی و فرهنگ پژوهی است که در حدود پنج سال انجام پذیرفته است. برخی سرفصل‌های این کتاب رویکرد کتابخانه‌ای و برخی دیگر رویکرد میدانی دارد. همچنین سعی شده از قابلیت‌های هنری نیز استفاده شود تا برای خواننده‌های عام نیز جذابیت داشته باشد و خسته‌کننده نباشد. یکی از مباحث مهم این مجموعه نماها و باورهای کهن و نقش آنها در مقوله عزاداری و مرثیه‌سرایی برای سیدالشهداء است. در این کتاب سعی شده نوآوری‌هایی ایجاد شود که کمتر در سایر آثار دیده شده است. در مورد تاریخ نیز سعی شده از منابع جامع استفاده شود که همه ابعاد عزاداری حسینی و مرثیه خوانی و ادبیات آیینی در آن استفاده شود.

علوم قرآن

بررسی تطبیقی روش‌های آموزش تلاوت قرآن کریم؛ سعید رحمانی؛ تهران: مرکز طبع و نشر قرآن کریم، ۲۱۶ ص.

کتاب حاضر تلاشی است تا ضمن جلب توجه و نظر استادان و متعلمان قرائت قرآن به این امر مهم، برخی شیوه‌ها و قالب‌های آموزش تلاوت قرآن را مورد بررسی قرار دهد و زمینه را برای خلق آثار کامل‌تر فراهم آورد. مؤلف بیان می‌دارد که تنوع سلیق و شیوه‌های آموزشی، گاهی با پیچیدن نسخه‌های متفاوت و حتی متضاد برای قرآن‌آموزان، شتاب اولیه پشرفت و ارتقاء را کاهش می‌دهد. وجود یک اتاق فکر برای مدیریت واحد و هدفمند جلسات قرآنی در گستره ایران اسلامی و نیز بحث عدالت آموزشی، شکوفایی هرچه بیشتر استعداد‌های ناب قرآنی را به دنبال دارد.

جلوه‌های هنری در قصه‌های قرآنی؛ محمد ناجی مشرح؛ مترجم: راضیه کارگر؛ قم: مدرسه اسلامی هنر، ۱۵۶ ص.

بررسی برخی از ابعاد ادبی و هنری موجود در داستان‌های قرآن کریم و جنبه تبلیغی این داستان‌ها است. در این اثر به تبیین روش‌های قرآن در قصه‌پردازی و بیان مفاهیم مورد نظر در قالب این قصص پرداخته شده و فواید داستان‌سرایی برای انتقال مفاهیم و پیام‌های مورد نظر با توجه به روش این کتاب آسمانی بیان شده است. نویسنده نخست به چیستی داستان، ماهیت داستان قرآن اشاره نموده و انواع داستان اعم از بلند، کوتاه و متوسط را معرفی نموده است. آن‌گاه نویسنده به روش‌های داستان‌گویی در قرآن پرداخته و اسلوب و سبک قصص قرآنی را از لحاظ ساختاری و کاربردی مورد مطالعه و تحقیق قرار داده است. نویسنده معتقد است که این کتاب آسمانی قصد دارد در قالب داستان و قصه‌های واقعی برخی از مسایل اعتقادی، اخلاقی، تربیتی، تاریخی و اجتماعی را برای فهم بهتر مخاطبان خویش بیان نموده و مظاهر زشتی و زیبایی را در قالب افراد، گروه‌ها و پدیده‌های مختلف به آنان بشناساند.

رفتارشناسی ابراهیم (ع) در نصوص یهودی، مسیحی و اسلامی؛ اشرف بروجرودی؛ تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۵۶ ص.

ابراهیم پدر همه پیامبران است و همچون محمد (ص) دایره نفوذ و سهم تأثیرش در توسعه باورهای یکتاپرستی و زمینه‌سازی برای تحقق جامعه‌ای موحد از او چراغی ساخته که روشن‌گر راه بشریت است. کتاب حاضر به مطالعه رفتار حضرت ابراهیم (ع) در شرایط گوناگون اختصاص یافته است. این پژوهش که بر مبنای قرآن و روایات اسلامی شکل گرفته، با بهره‌گیری از تاریخ زندگی پیامبران، تاریخ بشر و تصویری که کتب مقدس عهد قدیم و عهد جدید از آن حضرت ارائه داده‌اند انجام شده است. شرح تاریخ یکتاپرستی و سیر تحول آن، شرح زندگی و

احوال حضرت ابراهیم (ع) و بررسی جایگاه ایشان در قرآن، تورات و انجیل، محورهای اصلی مورد بحث در این کتاب است.

رویاریوی صحنه‌ها و چهره‌ها در قرآن؛ حمید محمد قاسمی؛ تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۴۳۲ ص.

هدف در کتاب حاضر استقصای کامل تمامی مقابله‌های قرآنی و بررسی جامع ظرایف و لطایفی که در چنین مقابله‌هایی نهفته شده نیست که این خود مجال وسیع و کاری جمعی و محققانه می‌طلبد، اما آنچه در این اثر دنبال می‌شود ارائه یک طرح کلی و سازمان‌یافته برای این موضوع است تا زمینه‌های ورود به این عرصه مهم را برای دیگر محققان قرآنی فراهم آورد. مؤلف بدین منظور چندین بار قرآن را صفحه‌به‌صفحه مورد مذاقه قرار داده و با استخراج پیام‌ها و فواید گوناگون ادبی، علمی و معرفتی، اخلاقی و تربیتی، اجتماعی و سیاسی و دیگر جنبه‌های مقابله‌های قرآنی نمونه‌های فراوانی گردآوری کرده است.

سیره پیامبر (ص) در برابر مخالفان از زبان قرآن؛ بر نامه‌ها، کنش‌ها و واکنش‌ها؛ علی محمد یزدی؛ تهران: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۴۶۰ ص.

بررسی سیره رفتاری پیامبر اسلام (ص) در مقابل مخالفان بیرونی و درونی خویش و دیدگاه قرآن کریم در این زمینه است. در نوشتار حاضر ابتدا به بحث در مورد الگو بودن رسول خدا (ص) از لحاظ اخلاقی، اجتماعی و سیاسی پرداخته شده و پس از آن منش و روش ایشان در برخورد با منافقان، مشرکان، اهل کتاب و سایر مخالفان سیاسی و عقیدتی خویش مورد تجزیه و تحلیل تاریخی قرار گرفته و برخی از آیات قرآنی نازل شده در این زمینه بیان شده است. نویسنده در همین راستا به تعالیم و سیره تبلیغی پیامبر اکرم در مورد ارشاد انواع مخالفان خویش اشاره نموده و سیره ایشان مبنی بر صبر و بردباری، مدارا و تحمل و نیز برخورد منطقی و جدی همراه با عطف و مهربانی را در قبال این مخالفان بررسی نموده

شهر و نیز مشخصات قبرستان بقیع را از جهت تاریخی و جغرافیایی بیان کرده است.

پیک آفتاب: کارنامه و اندیشه‌نامه آیت‌الله سید محمود طالقانی؛ محمد اسفندیاری؛ تهران: شرکت سهامی انتشار، ۶۹۲ ص.

کتاب حاضر بیانی از زندگی شخصی و سیاسی شهید «آیت‌الله طالقانی» است. مطالب این کتاب در سه بخش سامان یافته است: نخستین بخش به شرح حال و کارنامه زندگی «طالقانی» اختصاص دارد. این بهره از کتاب حجم عمده مطالب را به خود اختصاص داده و به تشریح زندگی و فعالیت‌های «طالقانی» از تولد تا درگذشت وی پرداخته است. در بهره دوم شخصیت و افکار وی مورد نظر واقع شده و واپسین بخش به کتابشناسی اختصاص یافته و در ادامه زوایایی از زندگی و افکار طالقانی مورد بحث قرار گرفته است. مؤلف بیان می‌دارد که کارنامه زندگی طالقانی به تمامی مبارزه و زندان و تبعید است. گویی شخصیت وی با سکوت و سکون ناآشنا بوده است.

(۱۰۰ اعلان و اعلامیه): گزیده اعلان‌ها و اعلامیه‌های دوره قاجار و پهلوی؛ ناصرالدین حسن‌زاده؛ تهران: ایده خلاقیت، ۱۸۰ ص.

اعلان‌ها و اعلامیه‌ها که در یک قرن گذشته مهم‌ترین منبع ارتباطی میان نظام حکومتی و دینی با مردم بوده‌اند، امروز بدل به یکی از جنبه‌های پژوهشی برای بررسی بخش مهمی از تاریخ ایران شده‌اند. کتاب حاضر گزیده‌ای از اعلان‌ها و اعلامیه‌های دوره قاجار و پهلوی است که همزمان با رویکردهای تجددخواهی در ایران و رویکردهای مردم‌سالاری، در سال‌های ۱۲۹۰ هجری شمسی تا ۱۳۳۰ را در بر می‌گیرد. نمونه‌های اعلان‌های فرمایشی شاهی و نمونه‌های احکام دینی بیشترین اسناد این مجموعه را شامل می‌شود. این مجموعه در راستای فقرزدایی آرشوسازی در ایران شکل گرفته است.

موثق، ضعیف، مقبول، مشهور، مسند (متصل، موصول، مرسل، معلق، معضل)، معنعن (مقبول و مشهور)، مسلسل، مضمّر، مجهول (منقطع)، مرفوع، موقوف (مقطوع)، منقطع (معلق)، شاذ، منکر، نادر، غریب، عزیزف معلل، مقلوب، مضطرب، مدلس، مدرج، مرسل، مختلف، مفرد، مصحف، علی‌السند، مزید، موضوع، کدبج، معتضد، منجبر، موید و معتبر پرداخته و شرایط راوی در پذیرفتن روایات از وی را بررسی نموده است. وی در همین زمینه به الفاظ و اصطلاحاتی که در مورد روات حدیث و اوصاف آنان از لحاظ اعتقاد و صدق و کذب نقل روایات استعمال می‌شود اشاره نموده و چگونگی جرح و مدح روایات را از منظر رجالیون بیان نموده است.

تاریخ

هندسه حج؛ محمود محققیان؛ قم: دفتر نشر معارف (وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها)؛ ۷۲ ص.

توصیف جغرافیایی و تاریخی سرزمین عربستان به‌ویژه شهرهای مکه و مدینه و اماکن مهم تاریخی در این دو شهر است. در نوشتار حاضر نخست توصیف کلی از کشور عربستان صورت گرفته و پس از آن فاصله بین شهرهای آن و نیز وضعیت ادیان و مذاهب در این کشور مورد بحث و بررسی تاریخی قرار گرفته است. در ادامه به توصیف شهرهای مکه و مدینه به عنوان دو شهر مهم و مذهبی در این کشور پرداخته شده و ابعاد تاریخی و جغرافیایی این دو شهر بیان شده است. نویسنده به همین منظور به توصیف برخی از کوه‌ها، اماکن مذهبی به ویژه مسجد الحرام، کعبه، مسجد النبی و برخی دیگر از مشخصات جغرافیایی مکه و مدینه پرداخته و سیر تاریخی ساخت کعبه و مقبره و ضریح پیامبر اسلام (ص) و برخی دیگر از مشخصات ظاهری این قبیل از بناهای مهم تاریخی در این دو

است. وی به تأثیر ارشادی این نوع برخورد رسول خدا با مخالفان خویش نیز اشاره نموده و واکنش آنان نسبت به رفتار پیامبر اسلام را منعکس نموده است.

اعتدال در قرآن: حوزه‌های اجتماعی و اقتصادی؛ محمد حکیم‌پور؛ تهران: تیسرا، ۴۲۰ ص.

کتاب حاضر، می‌کوشد از خلال میراث قرآنی، شاکله‌های کلی و نظری اسلام میانه‌رو را به دست دهد؛ اسلامی که به سعادت اخروی و دنیوی مسلمین می‌انجامد. در واقع آموزه‌های اعتدالی قرآن در حوزه‌های مختلف اخلاقی، دینی، اجتماعی، اقتصادی، حقوقی و سیاسی بهترین پادزهر برای مبارزه با آموزه‌های مسموم و خطرناکی است که بنیادگران و تکفیریان در میان مسلمین و غیرمسلمین پراکنده‌اند؛ چرا که محکم‌ترین منبع میراث اسلامی و قطعی‌ترین بعد قابل صدور آن است و نیز برهانی قاطع در برابر کسانی که با اندیشه‌های افراطی خود به تجزیه زندگی در تفکر اسلامی یاری می‌رسانند.

حدیث

سبیل الهدایه فی علم الدرایه و الفوائد الرجالیه؛ علی خلیلی رازی نجفی؛ قم: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۳۸۰ ص.

بیان برخی از قواعد علم رجال و درایه و راه‌های شناخت وثاقت راوی در نقل روایات و صحت و عدم صحت متن و سند روایات است. در ابتدای این اثر به بحث در مورد اهمیت و کارکردهای علم رجال در زمینه شناخت روایات صحیح از غیر صحیح و نیز شناخت احوال و شخصیت راویان احادیث معصومین (ع) مورد بحث و بررسی قرار گرفته و پس از آن اقسام روایت و اصول و مبانی شناخت آنها در علم درایه بیان شده است. در همین زمینه نویسنده به معرفی و توصیف احادیث متواتر، خبر واحد، خبر مستفیض، خبر متظافر، روایت صحیح، حسن،

سفرنامه سدید السلطنه (التدقیق فی سیر المنطق)؛ محمدعلی خان سدیدالسلطنه؛ مصحح احمد اقتداری؛ تهران: بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار؛ ۸۶۴ ص.

کتاب حاضر مجموعه‌ای از تحقیقات در احوال شهرها و راه‌ها و ارزاق عمومی و نرخ‌ها و خصوصیات اجتماعی رجال دوره قاجاری و وقایع تاریخی اوایل دوره پهلوی، کیفیت اداره شهرهای شیراز و اصفهان و قم و تهران و مشهد و کربلا و امثال آن، زیارتگاه‌ها، مقابر، سنگ قبرها، الواح و ثبت کتیبه‌ها، لوحه‌ها و امثال آنهاست. در پیوست کتاب که بخش پنجم کتاب است از روی چند مجموعه دیگر، یادداشت‌های سفرهای مؤلف در خصوص موقعیت طبیعی، تجاری و حوادث سیاسی مناطق نقل شده است.

محض اطلاع: تحلیل محتوای جلد هفتم یادداشت‌های علم؛ غلامعلی حداد عادل؛ تهران: موسسه فرهنگی هنری فرهنگ ایران و اسلام، ۲۲۸ ص.

کتاب حاضر در واقع نقدی بر جلد هفتم کتاب «یادداشت‌های علم» است. نویسنده معتقد است یادداشت‌های «علم» که بیش از بیست سال از آغاز انتشارش می‌گذرد، به نحو قابل قبول مورد توجه قرار نگرفته و قابلیت بررسی‌های تاریخی و دانشگاهی بسیاری دارد که می‌تواند در رشته‌های تاریخ و علوم سیاسی موضوع بررسی انواع پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد قرار بگیرد. در این کتاب پس از پیشگفتار و مقدمه، طرح کلی محتویات «یادداشت‌های علم» ارائه شده و در سرفصل‌هایی مجزا با انتخاب بخش‌هایی کوتاه از کتاب، به ذکر خاطراتی از انتخابات ریاست جمهوری آمریکا که در سال ۱۹۶۸ انجام شده و در آن نیکسون پیروز شده بود پرداخته است. همچنین جنگ شش‌روزه اعراب و اسرائیل نیز در این کتاب مورد واکاوی قرار گرفته است که مهم‌ترین واقعه در مدت نگارش جلد هفتم خاطرات علم به حساب می‌آید.

نواندیشان ایرانی: نقد اندیشه‌های چالش برانگیز و تأثیرگذار در ایران معاصر؛ سیدعلی محمودی؛ تهران: نی، ۴۱۶ ص.

نگارنده در کتاب حاضر به پژوهش در زندگی، زمانه، اندیشه و کنشگری شماری از چهره‌های بزرگ ایران معاصر می‌پردازد. این شخصیت‌ها چه گفتند، چه نوشتند و چه کردند که هم نام‌آور شدند، هم آوازه آنان به فراسوی مرزهای ایران رسید و هم بر مردم و میهن خود تأثیر گذاشته‌اند. اینان همگی از این جهان رفته‌اند، اما تأثیرگذاری‌های مثبت یا منفی آنان در ایران و بر سرزمین‌های دیگر تداوم یافته است. از این رو خوانش مجدد دوره زندگی، اندیشه و کنشگری آنان صرفاً به این دلیل صورت نمی‌گیرد که به گذشته تعلق دارند، بلکه به دلیل استمرار تأثیرگذاری‌های متفاوت آنان است.

فقه

بررسی فقهی و حقوقی قاچاق انسان؛ مجید شاکر الماسی؛ قم: حبیب، ۱۴۸ ص.

پژوهشی فقهی در مورد ابعاد مربوط به حکم شرعی قاچاق انسان به ویژه قاچاق زنان و کودکان است. در این نوشتار ابتدا تعریفی از معنای قاچاق و قاچاق انسان و اهداف آن ارائه شده و پس از آن عنوان مجرمانه این عمل از لحاظ حقوقی و فقهی، مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. نویسنده در ادامه به بیان ارکان جرم بودن قاچاق انسان و مبانی آن اشاره نموده و از منظری حقوقی نیز بر طبق مقررات جمهوری اسلامی ایران به بررسی قوانین مربوط به آن پرداخته و این مقررات را با قوانین بین‌المللی مورد مقایسه قرار داده است. آن‌گاه وی از منظری فقهی به ضوابط مربوط به جرم بودن قاچاق انسان، فروش اعضای انسان، استفاده ابزاری از زنان و کودکان، ازدواج اجباری، بهره‌کشی جنسی از آنان و نیز وادار کردن آنان به کارهای سخت پرداخته و دیدگاه‌های فقهی شیعه معاصر را در این زمینه منعکس نموده و ادله شرعی ارائه شده از سوی

آنان را در حرمت این قبیل از اعمال را با توجه به اهداف و مقاصد مبتنی بر آنها، مورد بحث و بررسی قرار داده است.

الخراج فی الفقه الامامی؛ عبدالمطلب رضا هادی؛ قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی، ۲۰۸ ص.

بررسی جایگاه مالیات و مشروعیت آن در فقه شیعه امامیه است. در ابتدای این اثر به بحث در مورد معنای لغوی و اصطلاحی خراج پرداخته شده و تاریخچه‌ای از سابقه آن در قبل و بعد از اسلام ارائه شده است. آن‌گاه نویسنده به بیان معانی اصطلاحات و واژگان مترادف با مالیات و مرتبط با آن در فرهنگ اسلامی مانند فیء، مقاسمه، انفال، بیت‌المال، اراضی موات، اقطاع، صوافی و قباله پرداخته و موارد و موضوعات خراج را در مورد انواع ملک اعم از زمین و سایر املاک منقول و غیر منقول را بیان کرده است. وی در ادامه به ادله مشروعیت‌گرفتن خراج و مالیات در فقه امامیه اشاره نموده و آیات و روایات مربوط به این موضوع را مورد تجزیه و تحلیل فقهی قرار داده است. وی همچنین به بررسی حکم شرعی گرفتن خراج از مردم در زمان غیبت و در عصر کنونی توسط حاکم اسلامی و غیر اسلامی و با توجه به ضوابط اقتصادی زمان حاضر پرداخته و روایات وارد شده در زمینه خراج یا مالیات را بر این موضوع تطبیق نموده است.

فقه القضاء؛ سیدمحمدحسین فضل‌الله؛ قم: الرافد، ۵۰۰ ص.

بیان احکام و فروع فقهی مربوط به قضاوت و شرایط مربوط به آن است. در ابتدای اثر تعریفی لغوی و اصطلاحی از واژه «قضاء» ارائه شده و حکم ولایت در قضاوت و جعل قاضی از سوی ولی و نیز شرایط احراز این مسند مانند اجتهاد مورد بحث و بررسی فقهی قرار گرفته است. سپس نویسنده به حکم شرعی ارتزاق قاضی از بیت‌المال، حکم رشوه‌گرفتن در کار قضاوت، معتبر بودن عقل و بلوغ قاضی و اسلام و ایمان او، شرط مذکور بودن قاضی و برخی دیگر از صلاحیت‌های لازم در زمینه احراز منصب

می‌کنند که سعادت ابدی از این طریق حاصل می‌آید. فرازهای این دعا سرشار از عبارات‌هایی پرمعرفت و درخواست‌هایی است که زیربنای حیات طیبه انسان بر محور توحید را تشکیل می‌دهند. این خواسته‌ها بیانگر علم لدنی، درک کامل و نگرش جامع امام به هستی، هدفمندی خلقت جهان و انسان و معرفت صفات باری تعالی است. کتاب حاضر جلد دوم از شرح دعای مکارم الاخلاق از سلسله درس‌های استاد «فاطمه سیدخاموشی» است. این کتاب مشتمل بر شرح فراز هشتم تا پایان دعاهاست.

ادبیات

درآمدی بر نحو عربی و ارتباط آن با زبان فارسی؛ پری ناز علی اکبری؛ اردبیل: محقق اردبیلی، ۱۷۰ ص.

کتاب حاضر بر آن است تا سیری در نحو عربی داشته و پیدایش و انگیزه‌ها و نیز مکاتب آن را مورد بررسی قرار دهد و در ادامه ارتباط بین زبان عربی و فارسی را به بحث بگذارد. زبان‌های سامی، اقوام سامی، زبان عربی فصیح مشترک، ماهیت علم نحو، انگیزه پیدایش نحو، زمان و مکان وضع نحو، طبقات نحویان بصری و کوفی، طبقات نحویان بصری، نظریه پردازان فارسی تبار نحو زبان عربی، ارتباط نحو زبان عربی با زبان فارسی، نقش دستوری کلمات عربی در فارسی، جمله‌های عربی در فارسی، آمیزش زبان عربی با زبان فارسی از لحاظ نحوی برخی از موضوعات مورد بررسی در این کتاب هستند.

قضاوت پرداخته و ادله روایی مربوط به آنها را مورد تجزیه و تحلیلی فقهی قرار داده است. در ادامه وی به نحوه رسیدگی به کیفیت رسیدگی به ادعای مدعی و انکار منکر و نیز ارایه ادله توسط مدعی و قسم خوردن توسط منکر و سایر شرایط اقامه دعوا اشاره نموده و کیفیت اقامه دلیل، ارایه شهود، نحوه قسم خوردن، مقدم بودن شهادت بر دلیل یا برعکس و نیز استفاده از قواعد مهم فقهی در زمینه رسیدگی به احکام قضایی را بر اساس ادله شرعی مورد شرح و بررسی قرار داده است.

نقش وقف در ماندگاری آثار تاریخی و هویت ملی؛ ایرج آقاملای؛ مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی؛ ۳۵۲ ص.

کتاب حاضر پژوهشی است که با هدف تبیین نقش وقف در خلق و ماندگاری آثار تاریخی نگاشته شده است. مؤلف بر آن است تا تبیین کند که وقف چگونه در تاریخ مسیری هدفمند را پیموده و هویتی ماندگار و ملی را باعث شده و آثاری جاودان را شکل بخشیده است. بنابراین توضیح و تبیین نقش وقف در ماندگاری آثار تاریخی می‌تواند پاسخی به این پرسش باشد که چگونه وقف توانسته است در طول تاریخ، این همه آثار را خلق نماید و ماندگار سازد. رسیدن به این پاسخ، نیازمند پژوهشی جامع و گسترده است؛ از این رو در این پژوهش کوشیده شده تا برای رسیدن به این مهم گام‌هایی برداشته شود.

اخلاق

سیری در دعای مکارم الاخلاق امام سجاد(ع)؛ فاطمه سید خاموشی (طاهایی)؛ مشهد: به نشر وابسته به آستان قدس رضوی، ۳۵۲ ص.

دعای مکارم الاخلاق دربرگیرنده معارف والای اخلاقی و آموزش بهترین ارزش‌های انسانی است. امام سجاد(ع) آراستگی به اخلاق ستوده و دوری از خلیات ناپسند را از خدا درخواست